

Krupp-féle gyárral egyetemben. 2850 márka van díjúl kitűzve. Beküldési határidő f. évi október 15. Bővebb felvilágosítással szolgál: Rheinischer Verein in Düsseldorf, Aderstrasse 1.

TAPÉTA TERVEZETEKRE 2000 márka díjat tűzött ki a marburgi tapétagyár (J. B. Schaefer). Beküldési határidő f. é. november 1. Kivántatik tapéta egy szalon, egy férfi-, egy nappali és egy előszoba számára a megfelelő frízekkel. A rajz mérete 470 × 550 mm. nagyságú legyen. Díjat nem nyert pályaművek megvételéi ára 100—150 márkában van megállapítva.

KÜLFÖLD.

A DARMSTADTI MŰVÉSZKOLONIA kiállítása. Ernő Lajos hesszeni nagyhercegnek a művészetek iránt való rajongása s bőkezű adományai révén alakult a darmstadti művészkolónia, mely úgy a szépművészetek mint az iparművészet terén alkotott műveit ez év tavaszán mutatta be a nagyvilágnak. A főkapuban két magas, egymáshoz ferdén álló pylon tartja a nagy velumot, melynek egymás felé eső stukkós oldalait *Bürck* Pál dekorálta 4 frízzel és két oldalsó alakkal, melyek az emberiségnek a fizikai és morális szép iránt való törekvéseit szimbolizálják. E főkapun át jut az ember a kolónia otthonába. Parkozott kertben, magaslaton áll az „Ernő Lajos-ház”, a hét művész fogadó- és társalgótermével, valamint műtermeivel. Szemben lenn vele van egy képkiallítás számára emelt nagyon is exotikus szerkezetű ideiglenes csarnok.

Benn a kertben épültek ugyancsak a művészek otthonai, a 2 *Glückert*-házzal, továbbá *Keller* és *Deiters* házával egyetemben. Van ezenkívül még játszó-ház színpaddal, virágház és egy nagy vendéglő.

Az egész telep beosztását, bejáratainak, házainak és kertjeinek összes építészeti terveit, az egy *Behrens* Péterét kivéve, részint egyedül, részint adott iniciatívával *Olbrich* J. M., az ismert nevű volt bécsi építész tervezte az ő erőteljes egyéniségével. Ez a telep a maga teljességében, valamint a házak belső díszítései,

és teljes berendezése, képezik a kiállítást. *Olbrich* az építész, *Habich* és *Bossett* a szobrászok, *Behrens*, *Christiansen*, *Patriz Huber* és *Bürck* Pál festőművészek, fáradhatatlan szorgalmuk révén alkották meg a tengernyi sok munkát, mely fennen hirdeti minden vonalon a teljes művészi szabadság diadalát. Valamennyi vállvetve dolgozott egymással és egymásnak, hogy mentül szebbé legyen otthonuk, hogy abba a kiállítás végén beköltözve, tovább folytassák a megkezdett munkát, a művészi szabadság és a modern stílus jegyében. Hogy ismertést is adjak és ítélkezzenek a kiállítás felett, arra rövid a részemre adott tér, mégis meg akarok azonban említeni egyet-mást arról, a mi bennem maradandó benyomást vagy visszatetszést keltett. —

Olbrich, az építész, sok minden szépet alkotott, de nézetem szerint csak az architektúrában. Belső díszítései, úgyszintén bútorai nagyon szárazak lettek, szövegein, szőnyegein valamint egyéb sík díszítvényein a díszítést túlgeometrikussá és merevvé tette. Mint az intériörök művésze, legkimagaslóbb *Patriz Huber*, ki a kis *Glückert*-házban, valamint más egyéb dolgaiban megmutatta, hogy alaposan gondolkodó iparművész, ki harmóniát és egységet tud adni szobáinak s a ki erős egyéniségével helyén tud banni minden anyaggal. — *Behrens* Péter is sok szépet alkotott, mint iparművész nagyot haladt, intériörjei mégis darabosak. Egyénisége tagadhatatlan. Reám azonban sok minden tárgya túlzott kerekséggel benyomását kelti. Nagyon szép kettős hálószobája, saját házában az emeleten és fehér ebédlője is érdekes munka, zeneterme azonban már túlbizarr és nem kényelmes, míg férfi-szobája teljesen hidegen hagyott. — *Olbrich* otthonával sehogy sem tudtam megbarátkozni, sokkal jobb a *Habich* háza, melynek összes berendezése ismét *Patriz Hubert* dicséri. *Christiansen* háza igen érdekes, úgy kívül mint belül. Rajta látszik meg legjobban mint berendezőn a piktör. Szép színhatásokat tud elérni, valamint hangulatot is úgy dekorációival mint színes ablakaival s a bútorai sem rosszak, színakkordja azonban kissé egyhangú és túlsok benne a vörös és a violett.

A nagy *Glückert*-ház belső díszítései és bútorai ugyancsak *Olbricht*-től valók, az egy *Hall*-t kivéve, a melyben van valami egyöntetűség, a többi szobái azonban már ridegek, míg rózsafa-szalonna nem szalon s egyáltalában teljesen elhibázott dolog,

úgyannyira, hogy szinte sajnáltam a nemes, szép anyagot.

Keller és *Deiters* házai nem lépnek fel nagy igényekkel, s találtam bennük egyet-mást, a mi megnyerte tetszésemet, különösen *Christiansen* tapétái. — *Habich*-nak az Ernő Lajos-házon a bejáratnál van két kolosszális alakja kőbe faragva, mesterkélten Michel Angelo-allűrökkel, továbbá ugyancsak a főbejáró ajtaja mellett jobbról-balról 2 bronzalak-oszlopon, túlgótikus ízűen stilizálva, a mi azonban semmit sem von le jóságából. — *Bosselt* mint éremvéső és klisplasztikus, sok mindenfélét állított ki. *Bürck* pedig mint dekoratív festő szerepel úgy a főbejáraton festett dolgaival, a mit már említettem, valamint az Ernő Lajos-ház fogadótermének falain is érdekes képeket festett. Atelierjében pedig különböző, a folyóiratokban már egyrészt közölt síkdíszítményei és egyéb rajzai vannak kiállítva, van ezenkívül még egy külön kiállítás használati tárgyakkal, szövetek és tapéták kiállítása, hol az érdekes, jó és szép vegyesen váltakozik a bizarral, lehetlennel és a szélsőségig vitt eredetiség-hajhászással. — No de, a hol ennyit alkottak össze oly rövid idő alatt, ott rossznak is kell lenni. Biztató kezdet ez azonban, a melynek kissé elhamarkodott kiállítása a kolónia tagjainak kétségbevonhatlan tehetségéről és lankadatlan munkálkodásáról tanúskodik.

Könnyű azonban nekik, a kik oly mecenással bírnak, mint Ernő Ágost nagyherceg!

H. P.

A BAJOR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT Münchenben a Kohleninsel-en nagyobb szabású iparművészeti központot akar létesíteni, a mely eszme a társulat nemrég megtartott 40 éves jubileumán vetődött fölszínre. A szigeten több műterem fog épülni egy nagy ünnepi és kiállítási csarnok körül. Th. Fischer már a részletes tervezetet is elkészítette. Az összes költségek 3 millió márkára rúgnak. A város a telket 100 esztendei időtartamra engedte át ingyen e célra.

A NÉMET IPARMŰVÉSZETI MŰZEUMOK és társulatok kiküldötteinek legutóbb Münchenben tartott ülésén dr. J. Brinckmann, a Hamburgi Iparművészeti Múzeum igazgatójának indítványára, a párisi kiállításból kifolyólag, kimondták, hogy ezentúl német iparművészeti tár-

gyakkal kiállításokon csak akkor vesznek részt, ha az általuk a jury-vel szemben felállított szabályoknak érvényt biztosíthatnak. Főkévalmaikat három pontban foglalták össze:

1. A hol egy felsőbb bíróságnak — egy csoport-jury vagy egy felsőbb-jurynek (jury supérieur-nek) — az a feladata, hogy a tulajdonképeni szakférjakkal álló első jury határozatait revideálja, ott ennek a bíróságnak mindig az illető osztály-jury véleményéhez kell igazodnia, mint azt az 1851. londoni világkiállításán és 1900-ban a párisin a juryk részére alkotott törvény előírja, a mely előírás ez utóbbi kiállításnál azonban sajnósan egy szervezeti szabályzat intenciója következtében megszűnt.

2. Nyilvános intézetek, melyek kiállítókként szerepelnek, ugyanazon törvények alá legyenek vetve, mint a kiállítók. Ezek is, épp úgy mint amazok, zárassanak ki a pályázatból, ha a versenybírói tisztben részt vesznek. (Párisban e tekintetben is visszaélés történt.)

3. A pályanyertesekről felvett jegyzőkönyvben, a kitűzött összegekről szóló hirdetésekben és az ezekről kiállított okmányokban minden esetben röviden megjelölendő a tárgy vagy az érdem, melynek elismerésül a díj kiadatott.

A SÈVRESI NAGY KERÁMIAI MŰZEUMOT újra rendezték, a mely munkálat közben az anyaga is jelentékeny módon szaporodott. Főbb csoportot képeznek most a XV. Lajos-korabeli típusok a hozzáosztott Vincennesi gyár első termékeivel, a XVI. Lajos alatt készült díszedények, továbbá az empire-korszakbeliek és végül azok a tárgyak, a melyek legújabbban mutattak be az 1889. és 1900-iki világkiállításokon.

HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC, a hírneves plakátrajzoló, meghalt 35 éves korában egy kis párisi gyógyító-intézetben. A Montmartre lakóihoz tartozó művész már 15 év óta kelt elismerést az ő eredeti modorával, a melylyel a félvilág alakjait szokta volt lapjain ábrázolni. A reális élet jeleneteit a verismus helyes felfogásával veti plakátjaira. Lautrec a gyors és merész kifejezési mód híve. Plakátjain a vázlatot tette principiummá, mert felismerte, hogy saját egyénisége és alakjai lelki életének kifejezését ily eszközökkel érheti el leg-

hatásosabban. Színes litográfiái a japanizmustól vannak áthatva; ceruzarajzaiban pedig bohème lelkének vidám előadásával jeleníti meg előttünk montmartre-i környezetét. Nevezetesebb lapjai: „Qui? L'artisan moderne“, „La vache enragée“, „Confetti“, „Troupe de Mademoiselle Eglantine“, „Reine de Joie“, Bruant-nak, a népszerű énekesnek készített plakátjai és még számos más plakátok, melyeknek nagy része az Iparművészeti Múzeum 1898-iki nemzetközi tavaszi kiállításán belettek mutatva a magyar közönségnek is.

FAMETSZET-KIÁLLÍTÁS KÉSZÜL Párisban. A jövő év folyamára tervezik megnyitását. Be lesz mutatva a fametszet fejlődése a XV. századtól a XIX. századig, különös tekintettel a könyvillusztrációra. A kiállítási bizottságnak elnöke Auguste Lepère. Előjegyzési irodájuk címe: 67. Rue St. Anne.

NEMZETKÖZI IPARMŰVÉSZETI kiállítást rendez Moszkvában a cári Stroganow-féle iparművészeti intézet igazgatója. Az idejét 1902. év januárjára tűzték ki. Helye a Metropole-palota lesz.

GÖTZ HERMANN, A KARLSRUHEI iparművészeti iskolának érdemes igazgatója meghalt f. évi július hó 28-án. Götz rendkívüli tevékenységet fejtett ki az iparművészet terén s alig van német tervező művész, a kinek oly sok megbízása lett volna, mint Götznek. Hírnevének tetőpontját a nyolcvanas években érte el, a mikor a reneszánsz-s barokkos ízü munkáit mindenfelé nagyon megbecsülték, de a modern áramlat felszínre kerülésével mindinkább háttérbe szorult. Kegyeltje volt a badeni nagyhercegnek, a ki jobbra Götz biztatására sokat áldoz a művészetek istápolására, úgy hogy e tekintetben a badeni nagyhercegség első helyen áll a német fejedelemségek között. Götz iskolája, melyhez egy iparművészeti múzeumot is kapcsolt, mintaszerű berendezésű s számos jeles iparművész ott kapta kiképeztetését. Götzöt az iparművészet körében foglalkozó magyar tanférjak úgyszólván kivétel nélkül személyesen ismerték, mert mindannyian felkeresték s tanulmányozták jóhírű iskoláját, a hol ő mindig előzékenyen fogadta magyar vendégeit.

SZAKIRODALOM.

DIVALD KORNÉL: A RÉGI BUDA és Pest művészete a középkorban; A régi Buda és Pest művészete Zsigmond és Mátyás király s a Jagellók korában. Budapest, 1901.

A külföld példájára nálunk is támadtak férfiak, kik hazánk műemlékeinek felkutatásával és ismertetésével felkeltették a figyelmet régebbi művészetünk iránt. A legkiválóbbak voltak e téren: Ipolyi, Römer és Henszlmann. Újabban Divald Kornél foglalkozik ily irányban s a múlt évben megjelent, Felső-Magyarország reneszánsz emlékeit ismertető művével fényes bizonyosságát adta rátermettségének. Azóta művészettörténetünk lelkes munkása lett és legutóbb megjelent, fent idézett két műve újabb tanúsága tehetségének és szorgalmának.

Különösen lelkesen és eredménynyel harcol ama nézet ellen, mely régebben minden emlékünket külföldi mesterek alkotásának tulajdonította. Bár e téren néha túlzásba is megy. Tudjuk azt, hogy minden nemzet másiktól vette át a művészetet és csak később alkotott oly műveket, melyek az illető nemzet egyéniségének bélyegét viselték magukon, a midőn már ott is támadtak művészek, kik a művészetet önállóan, nemzeti szellemben művelték. Az ilyen nyugodt fejlődés főfeltétele a béke. Hazánk azonban sohasem élvezhette ezt huzamosabb ideig, mert ha a külelenség békén hagyta, testvérharcok dúlták fel nyugalmát. Viszont azonban az sem áll, hogy minden alkotást külföldi mesterek hoztak létre. Egyrészt biztos tudomásunk van arról, hogy Mátyás király udvarában olasz művészek dolgoztak és meghonosították a reneszánsz művészetet, másrészt azt is tudjuk, hogy Kolozsvári Márton és György, koruk legkiválóbb ércöntő mesterei, a külföldön is foglalkoztak.

Divald e munkája két részben jelent meg. Az elsőben — melyet a Szent-István-Társulat adott ki — a régi Buda és Pest középkori művészetével foglalkozik. A már elpusztult, művészi becsű épületeink helyét, a rendelkezésre álló történeti adatok alapján, lehető pontosan meghatározza. Meglevő emlékeinknek pedig nagy tudással és a tárgy iránt tanúsított szeretettel egybegyűjtött történetét tárgyalja. Részletesen foglalkozik Buda és Pest, valamint a közvetlen közelében